

**รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม  
ในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4**  
The Pattern of Strengthening Competency in Teaching of Morality  
Teaching Monks at Schools in Sangha Administrative Region 4

อานนท์ เมธีวรฉัตร<sup>1</sup>  
Anond Metheevarachatra

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์  
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus  
E-mail: anond7949@gmail.com

**บทคัดย่อ**

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนด้านพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 เป็นการศึกษาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมด้านการสอนในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4) เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 3) เพื่อเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสอนศีลธรรมแกนนำพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 30 รูป ได้แก่ พระสอนศีลธรรมจังหวัดนครสวรรค์(ข้อมูล:พ.ศ. 2560-2561)และผู้บริหาร นักวิชาการ ตลอดจนกระทั่งผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพระสอนศีลธรรม จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปในการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

**ผลการวิจัยพบว่า**

1. สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ พบว่า

---

<sup>1</sup> Received : August 2, 2019, Revised : August 15, 2019, Accepted : August 25, 2019

สมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 องค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมประกอบด้วย 9 ด้าน องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 5 ประการองค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมในการส่งเสริมพระสอนศีลธรรมประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และทักษะ

2.รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านทักษะ 2) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมได้แก่การจัดระบบการสรรหาที่มุ่งใจพระเก่ง ดี เข้าสู่การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนการจัดระบบและกลไกในการพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีคุณภาพ การจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม การจัดระบบการเสริมขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพครู การกระจายอำนาจในการทำงาน3) ด้านกิจกรรมในการส่งเสริมได้แก่ด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านทักษะ

3.การนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ประกอบด้วย (1)สมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ (2) การส่งเสริมด้านการสอนพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 5 ประการ (3) กิจกรรมในการส่งเสริม 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะซึ่งสามารถนำไปสู่แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น

**คำสำคัญ :** รูปแบบ, การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอน, พระสอนศีลธรรม

## Abstract

The research on “The Pattern of Strengthening Competency in Teaching of Morality Teaching Monks at Schools in Sangha Administrative Region 4” had 3 objectives: 1) to study the competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4, 2) to make the pattern of strengthening the competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4 and 3) to present the pattern of

strengthening the competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4.

The sample was 30 morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4 consisting of morality teaching monks in Nakhon Sawan (B.E. 2560 – 2561), executives, scholars and the 7 related people in the project on the morality teaching monks selected by the purposive sampling. This research applied the qualitative research with collecting data by the In-depth Interview from the key informants and the synthesis for the conclusion in making the pattern of strengthening the competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4.

### **Results of the Research**

1. The competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4 consisted of 3 compositions: the 1<sup>st</sup> composition was the 9 aspects of the competency in teaching of the morality teaching monks, the 2<sup>nd</sup> composition was the promotion and development of the competency in teaching of the morality teaching monks in 5 parts, and the 3<sup>rd</sup> composition was the activities in promoting the morality teaching monks in 3 aspects: knowledge, attitude and skill.

2. The pattern of strengthening the competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4 consisted of 3 aspects: 1) the teaching competency of the morality teaching monks consisting of knowledge, attitude and skill, 2) the promotion and development of the competency in teaching of the morality teaching monks consisting of systematizing the recruitment for the morality teaching monks at the schools, systematizing and mechanism in the quality development of the morality teaching monks, systematizing the promotion and support for providing the learning and teaching beneficial to working of the morality teaching monks, strengthening the morale and the progress in the teaching profession the reinforcement, and the

decentralization in working, and 3) the activities in promoting the morality teaching monks consisting of knowledge, attitude and skill.

3. Presenting the pattern of strengthening the competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4 consisted of 1) the teaching competency of the morality teaching monks consisting of knowledge, attitude and skill, 2) the promotion in teaching of the morality teaching monks consisting of 5 parts, and 3) the activities for the promotion in 3 aspects: knowledge, attitude and skill lead to the approach for strengthening the competency in teaching of the morality teaching monks at schools in Sangha Administrative Region 4 more potential.

**Keyword:** Pattern, Strengthening Competency in Teaching, Morality Teaching Monks

## 1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และกำลังทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศที่มุ่งความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ โดยขาดการพัฒนาด้านจิตใจ ทำให้ค่านิยมในเรื่องความดีงาม คุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมเบี่ยงเบนออกจากคำสอนของศาสนา อีกทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ต้องแข่งขันกัน ผู้ปกครองจึงไม่มีเวลาให้กับบุตรหลาน ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามจากสถาบันครอบครัว ส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตและค่านิยมของเด็กและเยาวชนปัจจุบัน มีพฤติกรรมบริโภคนิยมสูง เห็นเงินเป็นสิ่งสำคัญ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา น้อย นิยมความรุนแรง มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การก่อเหตุทะเลาะวิวาท การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การติดยาเสพติด และปัญหาการลักทรัพย์ เป็นต้น (อมรวิชัย นาคทรพร, 2552, และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550) แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขให้สภาพปัญหาดังกล่าวลดลง คือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้หลักธรรมทางศาสนา เพื่อให้เกิดค่านิยมที่ดี ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ตามหลักของศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ในปี พ.ศ. 2548 จึงได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ จัดโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ส่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปสอนในสถานศึกษาทุกระดับชั้น ด้วยมุ่งหวังให้ผู้เรียนจะ

ได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจากพระสงฆ์โดยตรง ผลการดำเนินงานตามโครงการได้รับการตอบรับอย่างดีเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาบังเกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น (พรชูลี อาชาวอ่ารุง และคณะ, 2549: 72) ต่อมากรมการศาสนาได้โอนงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้มอบต่อให้มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยดูแลโครงการนี้

แม้ว่าการให้พระสงฆ์เข้าไปช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ทำให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนยังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยพบว่า ขาดความรู้ด้านเทคนิคการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน ไม่เข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน(พรชูลี อาชาวอ่ารุง และคณะ, 2549: 70-75) สอดคล้องกับคำปาฐกของ**พระธรรมโกศาจารย์** (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ที่กล่าวไว้ในการสัมมนาพระสอนศีลธรรม และพระนักเทศน์ ณ วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2552ว่า “จุดอ่อนของพระที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนคือ ความรู้ในเรื่องวิชาครู และการจัดทำแผนการสอน ซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไขกันต่อไป” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552 )

ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วยจังหวัดคณะสงฆ์ 4 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ มีพระสอนศีลธรรมในสังกัดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการสอนในโรงเรียนต่างๆ ทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมอบหมายให้วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์เป็นผู้รับผิดชอบดูแลพระสอนศีลธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ปัจจุบันมีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำนวน 967 รูป ซึ่งพระที่ได้รับการบรรจุเป็นพระสอนศีลธรรมจะต้องมีคุณสมบัติประกอบด้วยต้องจบมัธยมศึกษาชั้นเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป (กรมการศาสนา, 2549ก:38) จากคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนดังกล่าวไม่ได้มีตัวชี้วัดคุณสมบัติด้านการสอน หรือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางการสอน หรือเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิชาชีพครู ประกอบในที่จะมาปฏิบัติหน้าที่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมที่ไปปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ในการจัดการ

ประชุมสัมมนาจำนวน 2 ครั้ง ทำให้ทราบปัญหาของพระสอนศีลธรรม คือ ความสามารถด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมมีความแตกต่างกันไป บางกลุ่มสอนได้ดีมีประสิทธิภาพในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน แต่ส่วนมากไม่มีความในการจัดการเรียนการสอน แต่ต้องไปปฏิบัติหน้าที่เพราะเจ้าอาวาส หรือผู้บังคับบัญชาเหนือตนเสนอรายชื่อแต่งตั้งให้เป็นพระสอนศีลธรรม เพราะมีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์การเป็นพระสอนศีลธรรม ปัญหาจึงเกิดขึ้นแก่พระสอนศีลธรรมตามมา คือ ไม่มีสมรรถนะพอเพียงในด้านการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าปัญหาหลักของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คือ การขาดความรู้ในวิชาชีพครู และมีสมรรถนะที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพครูด้วยรูปแบบและกระบวนการที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เพื่อหารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาบุคลากรที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในตัวเอง สามารถพัฒนาได้ ถ้าได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมที่ถูกต้องเหมาะสม ตามความต้องการ จึงมีความสนใจในการวิจัยครั้งนี้

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

2.3 เพื่อเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

## 3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย การวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Quality Research) ซึ่งดำเนินการศึกษา 3 แบบดังต่อไปนี้

3.1.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ความเป็นมาของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

3.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) โดยสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key informants) ซึ่งได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องและพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ซึ่งคัดเลือกโดยเจาะจง

3.1.3 ตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ต่อไป

### 3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก(In-dept interview) ที่เกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ได้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 จำนวน 7 รูป/คน

3.2.2 การตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน ได้แก่

### 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-dept interview) เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคลสำคัญซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.3.1 กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 5 รูป/คน

3.3.2 กลุ่มผู้แทนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 30 รูป

ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

### 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ความเป็นมาของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ความรู้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

ระยะที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นหลักเพื่อนำองค์ความรู้รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 นำข้อมูลทั้งหมดมาใส่สรุปสังเคราะห์ให้เห็นกระบวนการ กลไก และรูปแบบที่ชัดเจนเพื่อประกอบใช้เป็นข้อมูลในการนำองค์ความรู้และบทเรียนจากการวิเคราะห์เอกสาร

ระยะที่ 3 สังเคราะห์เพื่อนำองค์ความรู้ไปประกอบเป็นรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 โดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปสังเคราะห์ให้เห็นกระบวนการ กลไก และรูปแบบที่ชัดเจนเพื่อประกอบใช้เป็นข้อมูลในการนำองค์ความรู้และบทเรียนจากการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

ระยะที่ 5 การสรุปผลการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

### 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การจัดเรียงข้อมูลอุปนัยที่ตีความข้อสรุปจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ประเด็นที่ศึกษาที่กำหนดไว้ในแต่ละประเด็น ที่ได้จากเอกสาร ตำราทางวิชาการ และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆและการสัมภาษณ์เชิงลึกพร้อมทั้งกับอาศัยแนวความคิดทฤษฎีมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อนำมาประมวลผล วิเคราะห์สังเคราะห์ผลออกมาโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อสร้างกระบวนการของรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

## 4.สรุปผลการวิจัย

### 4.1 ศีลธรรมสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

1) ผลการศึกษาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 พบว่า สมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

**องค์ประกอบที่ 1** สมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมประกอบด้วยด้วย 9 ด้านได้แก่

- 1.ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 2.ด้านการพัฒนาผู้เรียน
3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน
- 4.ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
5. ด้านภาวะผู้นำของครู
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้
7. ด้านการยอมรับและปรับตัวเข้ากับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและต่างความคิด
8. ด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ
9. ด้านการมีทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

**องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรม  
ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่**

- 1.การจัดระบบการสรรหาที่จูงใจพระเก่ง ดี เข้าสู่การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- 2.การจัดระบบและกลไกในการพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีคุณภาพ
- 3.การจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม
- 4.การจัดระบบการเสริมขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพครู
- 5.การกระจายอำนาจในการทำงาน

**องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมในการส่งเสริมพระสอนศีลธรรม ได้แก่**

**1.ด้านความรู้ ได้แก่**

- 1.1การพัฒนาตนเอง
- 1.2 การประชุมอบรมและศึกษาดูงาน
- 1.3การส่งบุคลากรไปศึกษาต่อและฝึกอบรม
- 1.4 การจัดการความรู้
- 1.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดประสบการณ์
- 1.6 อื่นๆ

**2.ด้านเจตคติ ได้แก่**

- 2.1การสรรหาพระเพื่อเข้าสู่การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- 2.2การสร้างพระสอนศีลธรรมแกนนำและต้นแบบ
- 2.3 การสร้างทีมงาน
- 2.4 การกำกับติดตาม
- 2.5 อื่นๆ

**3.ด้านทักษะ ได้แก่**

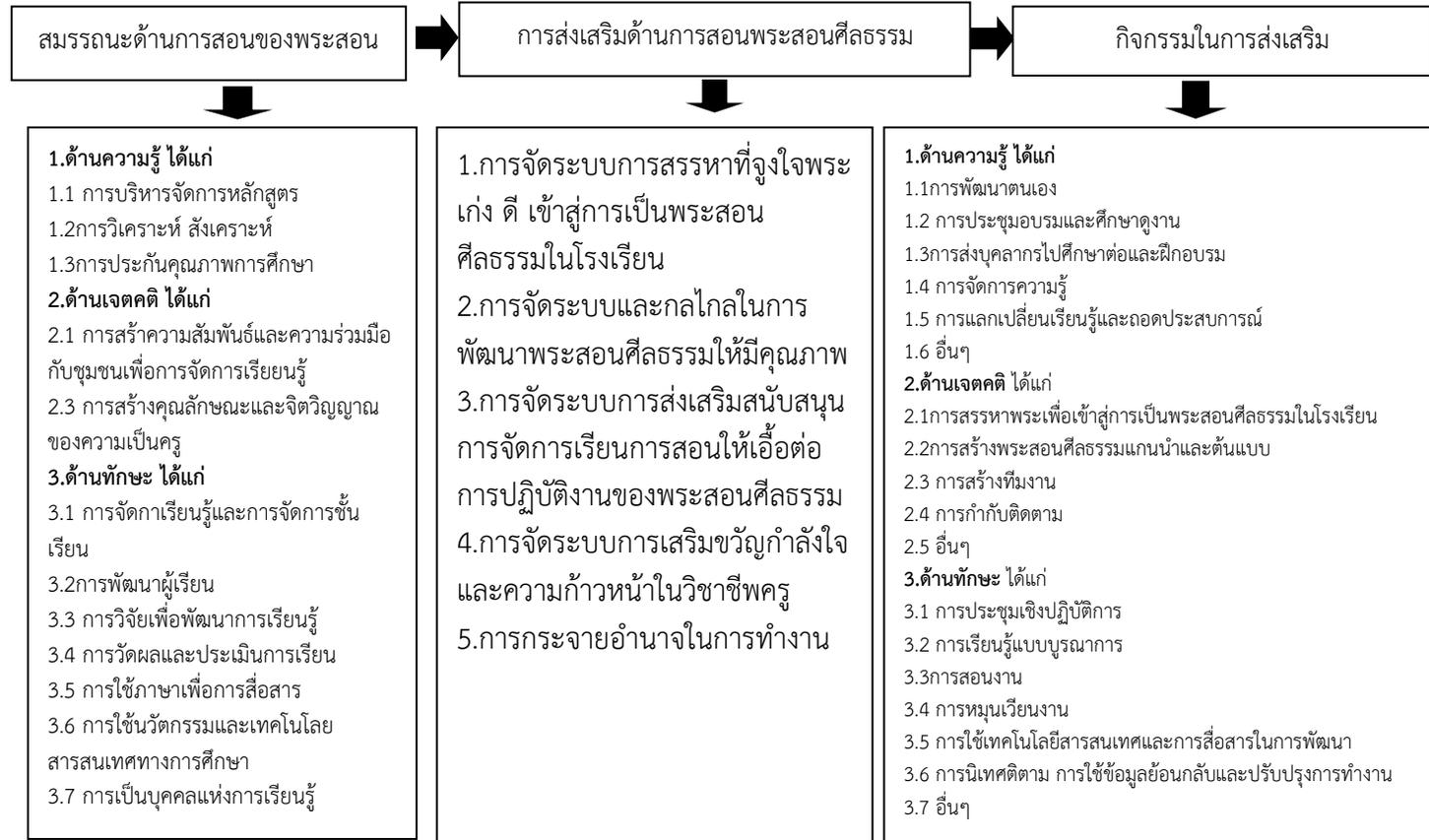
- 3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 3.2 การเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 3.3การสอนงาน
- 3.4 การหมุนเวียนงาน
- 3.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนา
- 3.6 การนิเทศติดตาม การใช้ข้อมูลย้อนกลับและปรับปรุงการทำงาน
- 3.7 อื่นๆ

#### 4.2 ผลการสร้างรูปแบบการเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

ผู้วิจัยได้นำผลวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญ และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) **ด้านสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม** ซึ่งประกอบด้วย 1) **ด้านความรู้** ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประกันคุณภาพการศึกษา 2) **ด้านเจตคติ** ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ การสร้างคุณลักษณะและจิตวิญญาณของความเป็นครู 3) **ด้านทักษะ** ได้แก่ การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การพัฒนาผู้เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อัตโนมัติและการประเมินการเรียน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) **ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรม** ได้แก่ การจัดระบบการสรรหาที่มุ่งใจพระเก่ง ดี เข้าสู่การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การจัดระบบและกลไกในการพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีคุณภาพ การจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม การจัดระบบการเสริมขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพครู การกระจายอำนาจในการทำงาน 3) **ด้านกิจกรรมในการส่งเสริม** ได้แก่ 1) **ด้านความรู้** ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การประชุมอบรมและศึกษาดูงาน การส่งบุคลากรไปศึกษาต่อและฝึกอบรม การจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดประสบการณ์ อื่นๆ 2) **ด้านเจตคติ** ได้แก่ การสรรหาพระเพื่อเข้าสู่การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การสร้างพระสอนศีลธรรมแกนนำและต้นแบบ การสร้างทีมงาน การกำกับติดตาม อื่นๆ 3) **ด้านทักษะ** ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้แบบบูรณาการ การสอนงานการหมุนเวียนงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนา การนิเทศติดตาม การใช้ข้อมูลย้อนกลับและปรับปรุงการทำงาน อื่นๆ

#### 4.3 ผลการนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

ผลการการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 สามารถนำไปสู่แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้



ภาพ 1 รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

## 5. อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่าประเด็นที่ควรนำมาเสนออภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

### 5.1 สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผู้วิจัยโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จึงได้สมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ **องค์ประกอบที่ 1** สมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมประกอบด้วยด้วย 9 ด้านได้แก่ 1)ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2)ด้านการพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 4)ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ด้านภาวะผู้นำของครู 6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 7)ด้านการยอมรับและปรับตัวเข้ากับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและต่างความคิด 8) ด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ 9)ด้านกรมีทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ **ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานด้านวิชาชีพ ตามข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556<sup>2</sup> ได้แก่ 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตย์ นาคเมือง<sup>3</sup> ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงายของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สมรรถนะประจำสายงายของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1)สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 2)สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน 3) สมรรถนะการบริหารจัดการ 4) สมรรถนะการวิเคราะห์และวิจัย และ 5)สมรรถนะการทำงานร่วมกับชุมชน**

**องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรม** ได้แก่ 1)การจัดระบบการสรรหาที่จงใจพระเก่ง ดี เข้าสู่การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 2)การจัดระบบและกลไกในการพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีคุณภาพ 3)การจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม 4)การจัดระบบการเสริมขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพครู 5)การกระจายอำนาจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสภาการศึกษา<sup>4</sup> ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสภาการศึกษา ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการ

<sup>2</sup>ราชกิจจานุเบกษา, 2556 หน้า 65

<sup>3</sup> มานิตย์ นาคเมือง. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงายของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร: พิษณุโลก)

<sup>4</sup>สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสภาการศึกษา. (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค), 2554 ก.

ศึกษา ว่า 1)จัดระบบกลไกในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพสามารถจัดการเรียนการสอน บริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2)พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา 3)จัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4)จัดระบบเสริมสร้างขวัญและกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

และองค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมในการส่งเสริมพระสอนศีลธรรม จากผลการศึกษาวิจัย ได้จัดกิจกรรมในการส่งเสริมพระสอนศีลธรรม จำแนกตามโดยแบ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Benjamin S. Bloom ได้แก่**1)ด้านความรู้** ได้แก่ (1)การพัฒนาตนเอง(2) การประชุมอบรมและศึกษาดูงาน(3)การส่งบุคลากรไปศึกษาต่อและฝึกอบรม(4) การจัดการความรู้(5)การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดประสบการณ์(6) อื่นๆ**2)ด้านเจตคติ** ได้แก่(1)การสรรหาพระเพื่อเข้าสู่การเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน(2)การสร้างพระสอนศีลธรรมแกนนำและต้นแบบ(3) การสร้างทีมงาน.4 การกำกับติดตาม(5) อื่นๆ**3)ด้านทักษะ** ได้แก่(1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ(2) การเรียนรู้แบบบูรณาการ(3)การสอนงาน(4) การหมุนเวียนงาน(5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนา(6) การนิเทศติดตาม การใช้ข้อมูลย้อนกลับและปรับปรุงการทำงาน(7) อื่นๆ ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นการรอบในการออกแบบและกระบวนการขั้นตอนและวิธีการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีขีดความสามารถด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ ที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุมน อมรวิวัฒน์<sup>5</sup> ซึ่งได้กล่าวไว้หนังสือ.กัลยาณนิเทศ.ว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพของครู จะต้องประกอบด้วย การสรรหาผู้เรียนวิชาชีพครู การอบรมครูประจำการ การนิเทศ ควบคุม การตรวจสอบและการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมณี ผุดเกิด<sup>6</sup> ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 2 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านความรู้ ในวิชาชีพตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบ และ 2)ด้านทักษะปฏิบัติ โดยประเด็นการพัฒนามีทั้งความรู้และทักษะวิชาชีพครู ได้แก่ (1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และการหลักสูตรสู่ชั้นเรียน (2)เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา (3)การวัดและประเมินผลตามหลักสูตร (4) การใช้เทคโนโลยีในการสอน ผลการวิจัยพบว่ามีศักยภาพด้านการสอนตามสมรรถนะที่กำหนดของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจในสาระวิชาชีพครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ที่เข้าร่วมพัฒนามีความรู้ความเข้าใจในสาระวิชาชีพครูตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบหลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา ส่วนด้านทักษะปฏิบัติ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลาที่เข้าร่วมพัฒนาตามรูปแบบสามารถปฏิบัติการเขียนการจัดการเรียนรู้ตามสมรรถนะที่กำหนดโดยภาพ

<sup>5</sup> สุมน อมรวิวัฒน์.กัลยาณนิเทศ.(กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ), 2548หน้า 37-40

<sup>6</sup> พรหมณี ผุดเกิด.รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา.(นครศรีธรรมราช:หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช),2555

รวมอยู่ในระดับดี โดยสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติได้ดีมากที่สุด คือ สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 5.2 การสร้างรูปแบบการเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

ผู้วิจัยได้นำผลวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญ และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ประกอบด้วยแนวทาง 3 แนวทาง 1) ด้านสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม 2) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรม 3) ด้านกิจกรรมในการส่งเสริม พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 มีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบโดยการนำหลักการ แนวคิดทฤษฎี และวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการสัมภาษณ์พระสอนศีลธรรมและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับพระสอนศีลธรรม ได้นำเสนอปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิช่วยพิจารณา และผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จนกระทั่งรูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ เชื้อสมุทร<sup>7</sup> ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า พบว่า 1)รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมมี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (3)ด้านผลิตและการใช้สื่อ (4)ด้านการวัดผลประเมินผล (5)ด้านการวิจัยในชั้นเรียน (6) ด้านคุณลักษณะและเจตคติตามลำดับ 2) ผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่มทุกคนมีความคิดเห็นว่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัศึกษามีคุณภาพพระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ สำหรับด้านความเป็นไปได้มีความคิดเห็นในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญก็ยืนยันเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner<sup>8</sup> ได้เสนอแนวความคิดของการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณารูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ ซึ่งมีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้นิยามจรรยาบรรณที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นมีความเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถาธิบายและความถนัดของแต่ละคน

<sup>7</sup> สุเทพ เชื้อสมุทร.รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา.(กรุงเทพฯ: ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม), 2556

<sup>8</sup> Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions ineducational evaluation, *Journal of Aesthetic Evaluation on Education*,10, 135 - 150.

### 5.3 การนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4

ผลการการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 สามารถนำไปสู่แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย 3 แนวทางได้แก่

1) ด้านสมรรถนะด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม 2) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรม 3) ด้านกิจกรรมในการส่งเสริม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ อ้นน่วม<sup>9</sup> ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครูมี 4 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1)นโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาประกอบด้วย การจัดระบบสรรหาคนเก่ง คนดี เข้าสู่วิชาชีพครู การจัดระบบในการพัฒนาครูประจำการ การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และการกระจายอำนาจในการปฏิบัติงานของครู 2)สมรรถนะของครูที่ต้องการประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านทักษะ 3)กิจกรรมการพัฒนา ประกอบด้วยการพัฒนาความรู้ การพัฒนาด้านเจตคติ และการพัฒนาทักษะ 4)กระบวนการส่งเสริมการพัฒนา ประกอบด้วย การวางแผนการพัฒนา การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนา และการปรับปรุงแก้ไข

## 6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่น่าจะมีการนำไปพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปปรับใช้ในอนาคต ผู้วิจัยจึงเสนอข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

### 6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมโดยจัดทำงบประมาณสนับสนุนและกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรมีการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องและสนองต่อการพัฒนาของพระสอนศีลธรรม

<sup>9</sup> วิวัฒน์ อ้นน่วม .รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.(พิษณุโลก:วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศษุบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร),2557

3.การดำเนินการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรมีการประสานงานกันระหว่างองค์กร เครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ทรัพยากรร่วมกัน

## 6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรทำวิจัยด้านหลักสูตรการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านต่างๆของพระสอนศีลธรรมให้ครบถ้วนทุกภาค

2.ควรทำวิจัยเพื่อประเมินสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับสถานะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ไทยและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

## บรรณานุกรม

- สำนักนายกรัฐมนตรี, **ราชกิจจานุเบกษา 2556**.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา,2556.
- มานิตย์ นาคเมือง, **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**.วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,มหาวิทยาลัยนเรศวร:พิษณุโลก,2556.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.**รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสภาการศึกษา**.กรุงเทพฯ:พริกหวานกราฟฟิค,2554.
- สมุน อมรวิวัฒน์.**กัลยาณินิเทศ**.กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,2548.
- พรระณี ผุดเกตุ.**รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา**.นศรศรีธรรมราช:หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,2555.
- สุเทพ เชื้อสมุทร.**รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา**.กรุงเทพฯ:ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา ด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม,2556.
- วิวัฒน์ อ้นน่วม .**รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.พิษณุโลก:วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร,2557.**
- Eisner, E. (1976). **Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation**, *Journal of Aesthetic Evaluation on Education*,10, 135 - 150.

Received : August 2, 2019, Revised : August 15, 2019, Accepted : August 25, 2019